

Universitätsbibliothek Paderborn

Ioannis S. R. E. Cardinalis Bona Opera Omnia

Tribus Tomis comprehensa

De Divina Psalmodia, Ejusque Causis, Mysteriis, Et Disciplinis, deque variis Ritibus omnium Ecclesiarum in psallendis Divinis Officiis, Tractatus, Historicvs, Symbolicvs, Asceticvs. Sive Psallentis Ecclesiae Harmonia - Opus novum, & curiosum, ac multiplici eruditione illustratum ... Operum ...

Bona, Giovanni

Parisiis, 1678

§. 3. Quo ritu officium defunctorum celebretur. Dicta quaedam de mortis recordatione. Qui mores Ethnicorum erga defunctos, deque variis sepeliendi modis. Qui mortui plangendi. Purgatorii acerbitas, & ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-9929

ut per oblivionem, vel incuriam desint. Porro annua sacra pro defunctis etiam ab Ethnicis fieri consueverunt, ut (f) Plato, & Thucydides testantur.

§. III.

Quo ritu officium Defunctorum celebretur. Dicta quedam de mortis recordatione, Qui mores Ethnicorum erga defunctos, deque variis sepeliendi modis. Qui mortui plangendi. Purgatorii acerbitas, & ad illud declinandum adhortatio.

I. **I**ncipit Officium istud absolutè sine solemnè divini Adjutorii invocatione, sine sanctissimæ Trinitatis glorificatione, sine benedictionibus. alijsque ritibus lætitiæ indicantibus, quia, ut notat (a) Amalarius, ad imitationem agitur Officiorum, quæ aguntur in morte Domini. Accedit quod in lege veteri præceptum erat, ne in sacrificio pro peccatis oleum lætitiæ & thus suavitatis admiscerentur: idè etiam in his precum oblationibus pro peccatis mortuorum suavità lætitiæ Cantica reticemus, ne fiat quod scriptum est, (b) *Musica in luctu importuna narratio.* A primis Vesperis inchoatur, quæ quinque Psalmorum modulatione complentur, ut Dominus noster Iesus Christus efficacissimo quinque vulnerum lavacro quicquid illi peccarunt per quinque corporis sensus abstergat. Sequitur Canticum B. Virginis, ut omnia eorum inquinamenta ipsa Deipara intercedente deleantur. Psalmum tandem 145. in fine recitamus, in quo exitum spiritus, & extincti corporis reversionem in terram suam commemoramus. Nocturnæ preces tribus Psalmis, totidemque lectionibus, & Responsoriis constant, ut percepta venia peccatorum cordis, oris, & operis Angelorum consortio, quorum triplex est Hierarchia, & ter triplex chorus aggregari, mereantur. In Laudibus

f Plato. 4. de legib. Thucid. lib. 3. a Annal. lib. 3. c. 43. b Eccli. 22. 6.

quinque Psalmos eodem quo in Vesperis mysterio decantamus. Tum per Canticum Zachariæ gratias agimus Domino, quia per viscera misericordiæ suæ visitavit sedentes in tenebris, & umbra mortis, & fecit redemptionem plebi suæ. Clauduntur Laudes Psalmo 129. qui est unus Gradualium, quem in persona cupientium ad Deum ascendere modulamur, ut de profundis, extremisque malis liberati refrigerii sedem obtineant, quietis beatitudinem, luminis claritatem.

II. Generaliter verò cum pro defunctis oramus, finis nostri recordamur. Mortui sunt illi, moriemur & nos: illi heri, nos hodie. Sed præstat de hac re virum doctissimum (c) Hugonem Eterianum audire. Inspice, ait, sepulchra mortuorum, & videre non renuas triste, & nequaquam delectabile spectaculum. Vide pulverem dissolutionis, & nostri fastus calamitatem sustine. Replere odore nimio, intolerabili fœtore. Patere fortiter evaporantem de putredine halitum, & tabem expirantem. Suffer vermium acervos aspicere. Intuere diligentius, si libet; discerne, si tibi posse suppetit. Apta rursus os ossi, & si vis singulas eorum quæ cernis soluta, partes partibus compone. Considera si vales, cujus hæc, cujus illa sit: quis iste, quis sit ille: utrum senex, an adolescens; felix, an pressus infortuniis vixerit, longæus, an citò vita functus, gloriosus, an ignobilis. Hæc expende, circumspice, quanto mœrore, quantaque maceraberis tristitia? Quò inquires, figura horum, & decor abiit? Quam ingratus est iste aspectus! Quam displicens, quam sordidus, & quam tristifer! Heu hanc sortem! Carnes solutæ sunt, viscera dirupta, partes disgregatæ, plasmationis, & fabricæ decor exterminatus. Ad horum certè similitudinem quisque nostrum in loculis deponetur, computrescet, deinde eadem vermium ingluvie consumptus dissolvetur. Intelligis, ô homo, quid dicatur? Cir-

c Hugo, Eter. lib. de Animar. regressu cap. 19.

cumspice

cum spice sepulchra, & vide ossa humanæ compaginis, reversusque ad te collacryma, ingemisce, suspira de profundo, animadvertite humanam calamitatem, qualem finem sortita sit animadvertito. Hæc, & alia lectu dignissima Hugo. Joannes autem (d) Chrysostronus ad hujus quoque, & æternæ mortis contemplationem Theodorum lapsum hortatur his verbis. Perge quæso ad sepulchrum, contemplare pulverem, cineres, vermes, loci deformitatem, & amarè suspira. Atque utinam ad pulverem tantum hujusmodi damnum pertingeret. Verum interim à sepulchro, & his vermibus deduc oculos mentis ad vermem illum immortalem, ad ignem illum inextinguibilem, ad fremitum dentium, & extremam afflictionem. Hæc est nimirum mors secunda, quam timere debemus, mors animæ, mors æterna: mors enim corporis transitus est ad vitam, & ut rectè philosophatur (e) Marcus Antoninus Imperator, si quis eam per se intueatur, cogitationeque omnia ab ea separet, quæ ei inesse videntur, is jam nihil aliud existimabit esse mortem, quam opus naturæ. At verò puer est, qui naturæ aliquod opus formidat. Mortem itaque quotidie considerare, & contemplari, non autem timere debemus, ut ab ejus meditatione vitam sapienter instituire discamus. Sententia est enim sapientissimi inter Philosophos, veram solidamque Philosophiam in mortis contemplatione sitam esse.

M E T R V M X X V I I I .

N Il me amplius cultos legere libros juvat,
 Et noctu ad tremulas evigilare faces.
 Quicquid lycaum, porticus quicquid sonat
 Despicio, & quicquid Castalis unda rigat,
 Iam noli putri squallidas chartas situ
 Excutere, & vigili volvere scripta manu.

d Chrys. ad Theod. lapsum paræ n. 1 e M. Antonin. lib. 2. de se ipso.

Docere parvus plura me potest cinis,
 Dum pede nobilium contero membra ducum.
 Cessate mœstis questibus funus sequi,
 Si patris, aut nati stamina Parca fecet.
 Sincera amarum comprimat luctum fides,
 Discite, quid mutis vocibus urna sonet.
 Quod cernitis cadaver in me conditum
 Nunc mage Riphæo diriguisse gelu?
 Non semper esca vermibus fœdis erit,
 Nec rigidus semper conteget ossa lapis
 Sed surget arctæ vincla dissolvens necis,
 Cum dabit extremum buccina in orbe sonum.
 Non ergò mors est horrida, ut vulgus putat,
 Nec miserum ut vivas est periisse semel.
 Quid larva inanis incutit viris metum?
 Mors nihil horrificum, quod timeatur, habet.
 Hæc post tumentis naufragum murmur maris
 Navibus optata dat statione frui.
 Hæc post laborem præmium justis refert,
 Matris & in gremio corpora fessa locat.
 Hæc vitamors est, sic graves tradunt sophi:
 Mors est in mundo vivere, vita mori.

III. Solemne fuit apud omnes nationes pietate uti
 erga defunctos. Quia verò & ipsis Ethnicis id unum
 erat justitiæ genus, factum est ut parentalia sacrifi-
 cia, & funerandi celebritas justa dicerentur. Curatio
 autem funeris, inquit (f) Augustinus, conditio sepul-
 turæ, pompa exequiarum magis vivorum solatia sunt,
 quam subsidia mortuorum. Nec idè tamen contem-
 nenda, & abjicienda sunt corpora defunctorum, maxi-
 meque justorum, ac fidelium, quibus tanquam orga-
 nis, & vasis ad omnia bona opera sanctus usus est Spi-
 ritus. Vnde & antiquorum justorum funera officiosa
 pietate curata sunt, & exequiè celebratæ, & sepulcu-
 ra provisa: ipsique cum viverent de sepeliendis, vel

f Aug. lib. de cura pro mortuis gerenda.

etiam transferendis suis corporibus filiis mandaverunt. Quare, ut scribit (g) Iulianus in Prognostico, quicquid impenditur humano corpori non est præsidium salutis, sed humanitatis officium secundum affectum, quo nemo unquam carnem suam odio habuit. Valeat Stoicorum rigida nimis, & inhumana secta, quibus nihil interest humine an sublimè putrescant. Neminem de supremo officio rogo, ait (h) Seneca, nulli reliquias meas commendo: ne quis insepultus esset, rerum natura prospexit. Nimis barbaræ fuerunt gentes, quæ sepelire cadavera non probarunt. Huiusmodi fuisse Perse, quorum pessimus fuit mos feris dilaniandos proicere mortuos, si vera tradunt (i) Agathias, & Theophylactus Simocatta. Legimus etiam Parthorum sepulturam aut avium, aut canum laniatus olim fuisse. Apud quosdam immanes populos narrat (k) Solinus usu receptum esse, ut à propinquis consumantur defuncti, aded quidem ut objurgentur ægri frequenter, quod carnem suam faciant deteriore. Ponti Euxini incolæ, teste (l) Tertulliano, parentum cadavera convorant: qui non ita decesserint, ut escatiles fuerint, maledicta mors est. (m) Modestinus I. C. proponit quemdam in suo testamento hæredem scripsisse sub tali conditione, si reliquias suas in mare abiecisset. De astuta quadam manu sic canit Horatius. (n)

*Me dicam sene quid factum est: Anus improba Thebis
Ex testamento sic est elata cadaver
Vnctum oleo largo nudis humeris tulit hæres,
Scilicet elabi si posset mortua? credo
Quod nimium institerat viventi.*

Nota est apud (o) Satyricum illius barbaries, qui mortui proximus post conditum testamentum; Omnes, inquit, qui legata habent, hac conditione percipient,

g Iulian. lib. 1. Prognost. c. 18. h Seneca Ep. 93. i Agath. hist. lib. 1. Simocatta. lib. 3. Hist. c. 7. k Iustinus Hist. l. 41. Solinus cap. 55. l Tertullian. lib. 1. adv. Marcionem. m l. quidam ff. de cond. t. finem. institut. l. 2. Sat. 5. n l. 2. Sat. 5. o Petr. Aib. prop.

si corpus meum in partes conciderint, & astante populo comederint. (p.) Silius Italicus tumuli, & cinerum discordes sententias apud diversas gentes his verbis describit :

*Tellure, ut perhibent, is mos antiquus Ibera,
Exanima obscenus consumit corpora vultur.
Regia cum lucem posuerunt membra, probatum est
Hircanis adhibere canes. Ægyptia tellus
Claudit odorato post funus stantia saxo
Corpora, & à mensis exanguem haud separat umbram!
Exhausto instituit Pontus vacuare cerebro
Ora virum, & longum myrrha recondit in ævum,
Quid qui reclusa nudos Garamantes arena
Infodiunt; quid qui sevo sepelire profundo
Exanimis mandant Lybicus Nasamones in oris?
At Celta vacui capitis circumdare gaudent
Ossa (nefas !) auro, & mensis ea pocula servant.
Cecropida ob patriam Mavortis sorte peremptos
Decrevere simul communibus urere flammis.
At gente Scythica suffixa cadavera trunco
Lenta dies sepelit putri liquentia tabo.*

Differunt de eadem re (q.) Cicero in Tusculanis, & Sextus Empyricus in Pyrrhoniis.

IV. Irrident etiam mortuorum curam, qui nihil hominis putant superesse post mortem, cujusmodi fuerit (r.) Lucretius, & Lucianus. At hi rationem in vinculis habentes brutalem animum humano exuvio cætabant. Non sic Romani, & aliæ nationes politioribus disciplinis excultæ: magno enim apparatus suorum funera curabant, & corpora ingesta humo sepelientes terræ tanquam magnæ parenti commendabant. Sed ne plura hic de funeribus dicam, viri docti præoccuparunt quorum nomina in fine capitis recitabo. Præstat autem hoc loco illud Christianis ingerere, quod

p. lib. 15. q. Cic. 1. Tuscul. Sext. Emp. lib. 3. Pyrr. hypot. c. 24. r. Lucret. lib. 3. Lucian. de lectu.

Charondas apud (*f*) Stobeum monet , defunctorum unumquemq; non lacrymis, aut miseratione, sed bona recordatione, & fructuum quotannis nascentium oblatione honorandos esse. Aliqui enim postquam inutilibus lacrymis, fœmineoque vlulatu suorum transitum deplorarunt, nullam amplius de anima defuncti curam habent, ac si nulla spes esset futuræ resurrectionis. (*r*) Chrysostomus luctum prohibens pro mortuis, Dic mihi, ait, quid sibi volunt claræ lampades; An non eos tanquam Athletas deducimus? Quid autem Hymni? An non Deum glorificamus, & gratias agimus quod eum qui excessit iam coronaverit; Quod à laboribus liberaverit; Quod ejecto metu eum apud se habeat? Non ideo sunt Hymni; Non ideo Psalmodiæ; Hæc omnia sunt lætantium. (*u*) Idem alibi. Luge, inquit, infideles, luge eos, qui nihil ab infidelibus differunt, qui sine illuminatione, sine signaculo decesserunt. Hi lamentis digni sunt, hi lacrymis, hos lugeamus. Verè enim moritur apud Deum, ut scribit sanctus (*x*) Gaudentius, qui ab Apostolicæ fidei veritate discedit; cui Christus Deus, qui vita est, amputatur. Quod si manantes ab oculis lacrymas cohibere non potes, ostendet tibi (*y*) Ambrosius quem mortuum debeas flere. Habet unusquisque quos fleat mortuos suos, ait ille. Mortui sumus quando peccamus, quando implemur ossibus mortuorum. Cui consonans (*z*) Absalon Abbas; Plange, inquit, mortuum tuum. Mortuus tuus spiritus tuus est multitudine scelerum tanquam plagis multis extinctus. Non est hic mortuus quatriganus in sepulchro, qui à memoria tua iam exciderit: non est mortuus in porta, qui iam evanescat ab oculis tuis: sed est in domo tua, præ oculis tuis, ut semper eum videas, & horrore concutiaris, & inde-

f Stobeus ser. 42. *r* Chryf. Hom. 4. in ep. ad Hebr. *u* Idem Hom. 3. ad Philip. *x* Gaud. in Præf. ad Benevolam. *y* Ambros. in Luc. c. 6. *z* Absal. Abb. serm. 31. qui est 3. in Annunc.

finenter plangas mortuum, cui viventi placere noluit. Non dico omnem luctum omnem miserationis affectum excludendum esse in amissione suorum, cum sanctos Patres in morte amicorum, & consanguineorum passim flevisse legamus: sed hoc moneo, juvandos potius esse defunctos orationibus, aliisque suffragiis, quam planctu, & lamentis, quæ nihil eis profunt. Lex charitatis ad hoc nos urget, & obstringit. Charitas enim fortis esse dicitur sicut mors, dura sicut infernus æmulatio, quia, ut (a) Philo Carpathiorum Episcopus scribit, ita obfirmatur animus charitate Dei, ac proximi, ut vel ad inferos preces penetrare faciat divina gratia nixus ad sublevandas animas purgandorum.

V. (b) *Quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos facite illis: hæc est enim lex & Prophetæ, dicit Dominus Salvator noster.* (c) *Eadem quippe mensura, qua mensi fueritis, remetietur vobis.* Quare si quis defunctis misericordiam præstiterit, & ipse misericordiam consequatur, cum ad eluendas culpas in ardentissima purgatorii fornace cruciabitur. Quis enim tam perfectus, tam sanctus est, ut cum exierit è vita, nihil illi debeat igni: qui gloriari possit, & dicere, Mundum est cor meum, purus sum à peccato? Pauci quidem sunt electi, sed inter illos paucissimi sunt ita perfecti, ut omnem purgationem impleverint in hac vita. Consigno hoc caput aurea parænesi dulcissimi Patris (d) Bernardi. De reliquo, fratres, dico vobis, si hæc assidue cogitaretis, non tam facile in vanis cogitationibus, & otiosis sermonibus, in jocis, & scurrilitatibus laberemini, quia in his multum perditis, & de vita vestra, & de tempore vestro. Volat irrevocabile tempus, & dum creditis vos cavere pœnam istam minimam, incurritis ampliorem. Illud enim scitote, quia

a Cant. 3. 6. ac ibid. Philo in comm. b Matth. 7. 12. c Luc. 6. 38. d Bernardi ser. de obitu Viphertij.

post hanc vitam in purgabilibus locis centupliciter, quæ fuerint hic neglecta, redduntur usque ad novissimum quadrantem. Scio ego, quia durum est homini dissolutum apprehendere disciplinam, verboso silentium patii, vagari solito stabilem permanere, sed durius, & multo durius erit futuras illas molestias tolerare. Et ne fortè parvipendens Purgatorii acerbitatem, non ad te pertinere dicas, quamdiu moreris in illo, dummodò tandem pervenias ad vitam æternam; suggillat te sanctus (e) Cæsarius Arelatensis Episcopus his verbis. Nemo hoc dicat, fratres charissimi, quia ille ipse Purgatorius ignis durior erit, quam quicquid potest pœnarum in hoc seculo aut cogitari, aut videri, aut sentiri. Suggillat te quoque (f) Petrus Archidiaconus Bathoniensis dicens. O insensati, & cæci! *Si laverit Dominus sordes filiarum Sion in spiritu iudicii, & spiritu ardoris; nonne consultius vobis erat brevi contritione cordis, & confessione purgari, quam illud incendium expectare, quod licet non sit æternum, omnes dolores vitæ præsentis, omnes angustias nostræ sensualitatis excedit?*

VI. Heu quantò melius nunc arderemus delectabili amore, quam tunc illo pœnali ardore! Quanto suavius nunc igne amoris purgaremur, ut mundanum in nobis non relinqueretur quod mundi incendio obnoxium inveniretur: sed sicut tribus pueris ventus roris fieret nobis fornax Babylonis. (g) Alioquin si tepidè, & negligenter viventes ligna, fœnum, stipulam nobis coacervamus, & tantam ignium materiam hinc nobiscum portamus, cum examen illius Purgatorii tales intraverimus, quis poterit de nobis habitare cum igne devorante? aut quis habitabit ex nobis cum ardoribus sempiternis? quando omne etiam vestimentum mixtum sanguine erit in combustionem, & cibus ignis. Scio

e Cæsar. Hom. 8. f. Petr. Blesen. Ser. de transfig. g Guerr. Abb. Ser. 1. in Quadrag.

344 DE OFFICIO PARVO B. VIRGINIS.
quidem, quia si satis arderem igne charitatis, de me
quoque diceretur (h) *Dimittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Nunc autem si purgari non mereor
igne dilectionis; utinam vel purgarer alicujus igne passionis, fieretque mihi, quod Propheta imprecatur sibi;
(i) *Ingrediatur putredo in ossibus meis, & subter me scateat, ut requiescam in die tribulationis.* Utinam qui cœpit ipse
me conterat, solvat manum suam, & succidat me: & hæc mihi sit consolatio, ut affligens me dolore non
parcat. Verumtamen nosti Domine infirmitatem figmenti mei. Quæ est enim fortitudo mea, ut sustineam, aut quis finis meus, ut patienter agam? (k) *Nec fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est.* Hoc igitur peto Domine, ne in furore tuo arguas me, neque in ira tua corripas me. Respice infirmitatem meam, & secundum illam moderare manum tuam, ne vehementia verberis frangat patientiam cordis; sed magis tribulatio patientiam operetur, patientia probationem, probatio spem. Væ autem mihi, si quotidie uror, & non emundor, ut & de me dici contingat. (l) *Multo labore sudatum est, & non exiit de anima rubigo ejus neque per ignem.* Væ mihi, si mundari in illa dumtaxat die poterō, quando sedebit ipse judex quasi ignis conflans, & emundans argentum, & purgabit filios Levi. Audiam itaque Apostolum dicentem, (m) *Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis: & dum tempus habemus, operemur bonum.* Audiam consilium (n) Sipientis, qui ait: *Quodcunque facere potest manus tua, instanter operare; quia nec opus, nec ratio, nec sapientia, nec scientia erunt apud inferos, quò tu properas.*

i Habic. 3. 16. k Job. 6. 9. l Ezech. 24. 12. m 2. Cor. 6. 2. Galat. 6. 10.
n Eccles. 9. 10.